

কেওরাইচি-ৰ নীতি-নিয়ম আৰু এন্টি মানি লগুাৰিং সম্বন্ধে বাৰে বাৰে উত্থাপিত প্ৰশ্নসমূহ

ভূমিকা।

মানি লগুাৰিং বা ক'লা টকা বৈধ কৰি তোলাৰ সমস্যা সমগ্ৰ বিশ্বতে বিয়পি পৰিছে তথা সন্ত্ৰাসবাদী চক্ৰ আৰু অপৰাধী সংগঠনসমূহে ইয়াৰ সক্ৰিয় সহায়ত শক্তিশালী হৈ পৰি বিভিন্ন অঞ্চলৰ শান্তি আৰু সুস্থিৰতা বিপদাপন্ন কৰি তুলিছে। মানি লগুাৰিং, সংঘবদ্ধ অপৰাধ, মাদকদ্রব্যৰ অবৈধ কাৰবাৰ আৰু সন্ত্ৰাসবাদৰ মাজৰ সম্বন্ধ সমগ্ৰ বিশ্বৰে বিত্তীয় সংস্থাসমূহৰ বাবে ভাবুকিস্বৰূপ হৈ পৰিছে।

মানি লগুাৰিং আৰু বিত্তীয় সন্ত্ৰাসবাদ কাক কোৱা হয় ?

মানি লগুাৰিং মানে হ'ল অবৈধভাবে প্ৰাপ্ত কৰা ধনৰ এনে এক ৰূপান্তৰ যাতে সেই ধন দেখিলে বৈধ উৎসৰ পৰা উপাৰ্জন কৰা যেন ভাব হয়। মানি লগুাৰিঙৰ সৈতে জড়িত বিভিন্ন অপৰাধমূলক কাম-কাজ, যেনে ধৰক মাদকদ্রব্য/অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰৰ চোৰাং কাৰবাৰ, সন্ত্ৰাসবাদ আৰু বলপূৰ্বক ধন সংগ্ৰহ আদি গোপন কৰিবলৈ সমগ্ৰ বিশ্বতে মানি লগুাৰিঙক কামত খটুওৱা হয়।

বিত্তীয় সন্ত্ৰাসবাদ মানে হ'ল যিকোনো প্ৰকাৰৰ উগ্ৰপন্থীৰ কাম-কাজলৈ আৰ্থিক সহায়তা অথবা সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্যক উৎসাহিত কৰা, এনে কাৰ্যৰ পৰিকল্পনা কৰা বা ইয়াৰ সৈতে জড়িত থকা দুষ্কৃতিকাৰীলৈ আৰ্থিক সহায়তা প্ৰদান কৰা কাৰ্য।

মানি লগুাৰিং কৰা সকলে তেওঁলোকৰ অপৰাধমূলক উৎস গোপনে ৰখাৰ অৰ্থে আইনসম্মত মাধ্যমৰ জৰিয়তে বে-আইনী পুঁজি পঠিয়ায়, আনহাতে যিসকলে সন্ত্ৰাসবাদলৈ বিত্তসাহায্য প্ৰদান কৰে তেওঁলোকে মূলতে বৈধ বা অবৈধ পুঁজি এনে কৌশলৰে স্থানান্তৰিত কৰে যাতে তাৰ উৎস আৰু চূড়ান্ত ব্যৱহাৰ গোপন হৈ ৰয়, আৰু এইদৰেই বিত্তীয় সন্ত্ৰাসবাদক সহায় কৰে।

কেওরাইচি মানে কি ?

কেওরাইচি হ'ল “ন'ইয়'ৰ কাষ্টমাৰ” বা আপোনাৰ গ্ৰাহকক জানি লওকৰ সংক্ষিপ্ত ৰূপ, ইয়াক ব্যৱহাৰ কৰা হয় গ্ৰাহক চিনাক্তকৰণ প্ৰক্ৰিয়াৰ অৰ্থে। ইয়াৰ সৈতে জড়িত থাকে গ্ৰাহকৰ প্ৰকৃত পৰিচয় আৰু একাউন্টৰ লাভদায়ক মালিকানা, পুঁজিৰ উৎস, গ্ৰাহকৰ ব্যৱসায়ৰ ধৰণ, গ্ৰাহকৰ ব্যৱসায়ৰ সম্বন্ধত একাউন্টত কাৰ্যসঞ্চালনৰ যুক্তিযুক্ততা ইত্যাদি নিৰ্ধাৰণ কৰিবলৈ যুক্তিসম্মত প্ৰচেষ্টা, যি তাৰপিছত বেঙ্কৰ ক্ষতিশিক্ষা বিচক্ষণতাৰে চম্ভালি লোৱাত বেঙ্কক সহায় কৰে।

কেওরাইচি গাইডলাইনৰ লক্ষ্য হ'ল মানি লগুাৰিঙৰ বাবে অপৰাধী চক্ৰৰ দ্বাৰা ইচ্ছাকৃত বা অনিচ্ছাকৃতভাবে বেঙ্ক ব্যৱহাৰ হোৱাত বাধা প্ৰদান কৰা।

কেওরাইচি-ৰ নীতি কি ?

29-11-2004 তাৰিখৰ চাৰ্কুলাৰৰ দ্বাৰা আৰবিআই-এ জাৰি কৰা গাইডলাইন অনুযায়ী, সকলো বেঙ্কেই নিজৰ বোৰ্ডৰ অনুমোদন সাপেক্ষে কেওরাইচি পলিচী গঢ়ি তোলা উচিত। কেওরাইচি পলিচী গঠিত হয় তলত দিয়া চাৰিটা মুখ্য বৈশিষ্ট্যৰ সৈতে।

- 1) কাষ্টমাৰ এক্সপেণ্টেন্স পলিচি - গ্ৰাহক গৃহীতকৰণ নীতি
- 2) কাষ্টমাৰ আইডেণ্টিফিকেশ্যন প্ৰচিডিয়'ৰ্চ - গ্ৰাহক চিনাক্তকৰণ প্ৰক্ৰিয়া
- 3) মনিটৰিং অৱ ট্ৰেঞ্জেকশ্যন্চ - লেনদেনৰ তদাৰকীকৰণ
- 4) ৰিস্ক মেনেজমেণ্ট - ক্ষতিশিক্ষাৰ ব্যৱস্থাপন

কেওরাইচি-ৰ নীতি-নিয়ম আৰু এন্টি মানি লগুাৰিং সম্বন্ধে বাৰে বাৰে উত্থাপিত প্ৰশ্নসমূহ

গ্ৰাহক কাক কোৱা হয় ?

কেওরাইচি পলিচীৰ উদ্দেশ্যে “কাষ্টমাৰ” বা গ্ৰাহকৰ অৰ্থনিৰ্ধাৰণ কৰিব পাৰি এইদৰে :

- এনে ব্যক্তি বা সংস্থা যাৰ বেঙ্কত একাউন্ট আছে আৰু / বা যাৰ বেঙ্কৰ সৈতে ব্যৱসায়িক সম্বন্ধ আছে;
- যাৰ তৰফৰ পৰা বেঙ্কৰ একাউন্ট বজাই ৰখা হৈছে (অৰ্থাৎ প্ৰাপক মালিক);
- আইনৰ অধীনত অনুমতিযোগ্য অনুযায়ী, পেছাদাৰ মধ্যস্থতাকাৰী, যেনে ধৰক ষ্টক ব্ৰ’কাৰ, চাৰ্টাৰ্ড একাউন্টেন্ট, চলিচিটৰ আদিৰ দ্বাৰা সঞ্চালিত লেনদেনৰ হিতাধিকাৰী, আৰু
- যিকোনো ব্যক্তি বা সংস্থা যি এনে কোনো আৰ্থিক লেনদেনৰ সৈতে জড়িত যি বেঙ্কৰ সুনামত উল্লেখযোগ্য প্ৰভাব পেলাব পাৰে বা বেঙ্কলৈ অন্য কোনো ক্ষতিশঙ্কা লৈ আহিব পাৰে, যেনে ধৰক চিংগল লেনদেনতে অতি উচ্চ মূল্যৰ ৱায়াৰ ট্ৰেঞ্চফাৰ বা ডিমাণ্ড ড্ৰাফ্টৰ জাৰিকৰণ।

কাষ্টমাৰ এক্সেপ্টেঞ্চ পলিচী কাক কয় ?

কাষ্টমাৰ এক্সেপ্টেঞ্চ পলিচী বা গ্ৰাহক গৃহীতকৰণ নীতি মানে বুজায় বেঙ্কৰ একাউন্ট খুলিবলৈ গ্ৰাহকক অনুমতি প্ৰদান কৰাৰ ক্ষেত্ৰত বেঙ্ক পালন কৰিবলগীয়া সাধাৰণ নিৰ্দেশাৱলী। সাধাৰণতে এনে নিৰ্দেশাৱলীত নিৰ্ধাৰিত কৰি দিয়া হয় যে ছদ্মনাম বা নকল নামত অথবা যেতিয়া গ্ৰাহকজনৰ পৰিচয় কোনো কুখ্যাত অপৰাধী পটভূমি বা নিষিদ্ধ সংস্থাৰ কোনো ব্যক্তিৰ সৈতে মিলি যায় তেতিয়া বেঙ্কত একাউন্ট খুলিব পৰা নেযাব। সেই একেদৰে বেঙ্কৰ নীতি অনুযায়ী গ্ৰাহকজনৰ পৰিচয় সত্য প্ৰমাণিত কৰিবলৈ আৰু/বা প্ৰয়োজনীয় নথিপত্ৰ পাবলৈ বেঙ্ক যদিহে অপাৰগ হৈ পৰে, তেন্তে একাউন্ট খুলিব পৰা নেযাব।

কাষ্টমাৰ আইডেণ্টিফিকেশ্যন প্ৰচিডিয়’চ মানে কি ?

কাষ্টমাৰ আইডেণ্টিফিকেশ্যন মানে হ’ল গ্ৰাহকক চিনাক্ত কৰা তথা বিশ্বাসযোগ্য আৰু স্বতন্ত্ৰ নথিপত্ৰ, ডেটা আৰু তথ্যৰ জৰিয়তে গ্ৰাহকজনৰ প্ৰকৃত পৰিচয়ৰ সত্যতা পৰীক্ষা কৰি চোৱা। এই ক্ষেত্ৰত বেঙ্ক যথাযোগ্য কৰ্তৃপক্ষৰ ওচৰত সন্তোষজনক ব্যাখ্যা এই বুলি দাঙি ধৰিব লাগিব যে প্ৰচলিত আইন আৰু নীতি-নিয়মৰ প্ৰয়োজনীয়তা অনুযায়ী যথাবিহিত কৰ্তব্যনিষ্ঠাৰ সৈতে এই কাম সম্পন্ন কৰা হৈছিল।

গ্ৰাহকৰ পৰা কোনবিলাক নথিপত্ৰ প্ৰাপ্ত কৰা প্ৰয়োজন তথা কি কি বৈশিষ্ট্য পৰীক্ষা কৰি চোৱা উচিত ?

পৰীক্ষা কৰি চাবলগীয়া বৈশিষ্ট্যসমূহ তথা প্ৰাপ্ত কৰিবলগীয়া নথিপত্ৰসমূহ, যি গ্ৰাহকৰ প্ৰকাৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি ভিন্ন হ’ব পাৰে, সেইবিলাক তলত দিয়া হ’ল :

বৈশিষ্ট্যসমূহ	নথিপত্ৰ
1.0 ব্যক্তিশেষৰ একাউন্ট 1.1 বৈধ নাম আৰু ব্যৱহৃত আন কোনো নাম 1.2 শুদ্ধ স্থায়ী ঠিকনা	(i) পাছপ’ৰ্ট (ii) পেন কাৰ্ড (iii) ভোটাৰ আইডেণ্টিটি কাৰ্ড (iv) ড্ৰাইভিং লাইচেন্স (v) আইডেণ্টিটি কাৰ্ড (বেঙ্কৰ সন্তুষ্টি-সাপেক্ষে) (vi) স্বীকৃত চৰকাৰী কৰ্তৃপক্ষ বা চৰকাৰী বিষয়াৰ পৰা পত্ৰ য’ত বেঙ্ক সন্তুষ্ট হ’ব পৰাকৈ গ্ৰাহকৰ পৰিচয় আৰু নিবাসস্থল সত্যাপিত কৰা থাকিব (i) টেলিফোন বিল (3 মাহতকৈ পুৰণি নহয়) (ii) বেঙ্ক একাউন্ট ষ্টেটমেন্ট/পাছবুক (iii) যিকোনো স্বীকৃত চৰকাৰী কৰ্তৃপক্ষৰ পৰা পত্ৰ (iv) বিজুলী বিল (3 মাহতকৈ পুৰণি নহয়) (v) ৰেচন কাৰ্ড (vi) নিয়োগকৰ্তাৰ পৰা পত্ৰ (বেঙ্কৰ সন্তুষ্টি সাপেক্ষে)

কেওৱাইচি-ৰ নীতি-নিয়ম আৰু এন্টি মানি লগুৱাৰিং সম্বন্ধে বাৰে বাৰে উত্থাপিত প্ৰশ্নসমূহ

বৈশিষ্ট্যসমূহ	নথিপত্ৰ*
2.0 কোম্পানীৰ একাউন্ট 2.1 কোম্পানীৰ নাম 2.2 ব্যৱসায়ৰ মুখ্য স্থান 2.3 কোম্পানীৰ ডাক ঠিকনা 2.4 টেলিফোন/ফেক্স নম্বৰ	(i) নিগমিতকৰণৰ চাৰ্টিফিকেট তথা মেমোৰেণ্ডাম এণ্ড আৰ্টিকল অৱ এচোচিয়েশ্যন (ii) একাউন্ট খোলা সম্পৰ্কীয় বোৰ্ড অৱ ডিৰেক্টৰৰ গৃহীত প্ৰস্তাৱ তথা একাউন্ট সঞ্চালন কৰিবলৈ কৰ্তৃত্ব থকা সকলৰ চিনাক্তকৰণ (iii) ইয়াৰ তৰফত ব্যৱসায় লেনদেন কৰিবলৈ মেনেজাৰ, বিষয়া বা কৰ্মচাৰীলৈ মঞ্জুৰ কৰা 'পাৱাৰ অৱ এটৰ্নি' বা মোক্তাৰনামা (iv) পেন আৰবন্টন পত্ৰৰ প্ৰতিলিপি (v) বেঙ্ক সম্ভৃষ্ট হ'ব পৰাকৈ গ্ৰহণযোগ্য, সংস্থাটোৰ অস্তিত্বৰ প্ৰমাণ আৰু ঠিকনাৰ প্ৰমাণ সাব্যস্ত কৰিব পৰা চৰকাৰী ভাবে বৈধ যিকোনো নথিপত্ৰ (vi) ব্যৱসায় আৰম্ভ কৰাৰ চাৰ্টিফিকেট
3.0 কোম্পানীৰ একাউন্ট 3.1 কোম্পানীৰ নাম 3.2 ব্যৱসায়ৰ মুখ্য স্থান 3.3 কোম্পানীৰ ডাক ঠিকনা 3.4 টেলিফোন/ফেক্স নম্বৰ	(i) পঞ্জীয়ন প্ৰমাণপত্ৰ, যদিহে পঞ্জীকৃত হয় (ii) অংশীদাৰিত্বৰ দলিল (iii) ইয়াৰ হৈ ব্যৱসায়িক লেনদেন কৰিবলৈ প্ৰতিষ্ঠানৰ কোনো অংশীদাৰ বা কৰ্মচাৰীলৈ মঞ্জুৰ কৰা 'পাৱাৰ অৱ এটৰ্নি' বা মোক্তাৰনামা (iv) অংশীদাৰসকল তথা 'পাৱাৰ অৱ এটৰ্নি' থকা লোকসকলক চিনাক্ত কৰা আৰু তেওঁলোকৰ ঠিকনা থকা চৰকাৰীভাবে বৈধ যিকোনো নথিপত্ৰ (v) প্ৰতিষ্ঠানটোৰ অস্তিত্বৰ প্ৰমাণ আৰু ঠিকনাৰ প্ৰমাণ
4.0 কোম্পানীৰ একাউন্ট 4.1 ন্যাসৰক্ষী, নিষ্পত্তিকাৰী, হিতাধিকাৰী আৰু স্বাক্ষৰকৰ্তাৰ নাম 4.2 প্ৰতিষ্ঠাতা, মেনেজাৰ / ডিৰেক্টৰ আৰু হিতাধিকাৰী সকলৰ নাম আৰু ঠিকনা 4.3 টেলিফোন/ফেক্স নম্বৰ	(i) পঞ্জীয়ন প্ৰমাণপত্ৰ, যদিহে পঞ্জীকৃত হয় (ii) ইয়াৰ হৈ ব্যৱসায়িক লেনদেন কৰিবলৈ মঞ্জুৰ কৰা 'পাৱাৰ অৱ এটৰ্নি' বা মোক্তাৰনামা (iii) ন্যাসৰক্ষী, নিষ্পত্তিকাৰী, হিতাধিকাৰী তথা 'পাৱাৰ অৱ এটৰ্নি' থকা লোকসকল, প্ৰতিষ্ঠাতা/মেনেজাৰ/ডিৰেক্টৰ আদিক চিনাক্ত কৰা আৰু তেওঁলোকৰ ঠিকনা থকা চৰকাৰীভাবে বৈধ যিকোনো নথিপত্ৰ (iv) ফাউণ্ডেশ্যন/এচোচিয়েশ্যনৰ মেনেজিং বডিৰ দ্বাৰা গৃহীত প্ৰস্তাৱ (v) বেঙ্কৰ সম্ভৃষ্টি সাপেক্ষে সংস্থাটোৰ অস্তিত্বৰ প্ৰমাণ আৰু ঠিকনাৰ প্ৰমাণ সাব্যস্ত কৰা চৰকাৰীভাবে বৈধ যিকোনো নথিপত্ৰ।

*অনুগ্ৰহ কৰি মন কৰিব যে ই বিস্তৃত তালিকা নহয়, পৰিচায়কহে মাত্ৰ। বিতংকৈ জানিবলৈ পাৰ্চনেল বেঙ্কাৰৰ সৈতে কথা পাতক।

কাষ্টমাৰ বা গ্ৰাহক কাক কোৱা হয়?

কেওৱাইচি নিম্নোক্ত ক্ষেত্ৰত সম্পন্ন কৰা হ'ব পিছে ইয়াতে সীমাবদ্ধ নহ'ব:

- নতুন একাউন্ট খোলোতে (জমা/ঋণ)
- পৰবৰ্তী একাউন্ট খোলোতে, যি ক্ষেত্ৰত প্ৰাথমিক একাউন্ট খোলোতে বৰ্তমানৰ কেওৱাইচি-ৰ মানদণ্ড অনুযায়ী নথিপত্ৰ দাখিল কৰা হোৱা নাই।
- লকাৰৰ সুবিধা লওঁতে, যি ক্ষেত্ৰত লকাৰৰ সুবিধা গ্ৰহণকাৰীৰ বেঙ্কৰ সৈতে এনে নথিপত্ৰসমূহ নাই।
- যেতিয়া একাউন্ট সঞ্চালনৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি বৰ্তমানৰ গ্ৰাহকৰ পৰা অতিৰিক্ত তথ্য প্ৰাপ্ত কৰাটো আৱশ্যক বুলি বেঙ্কে অনুভৱ কৰে।
- আৰবিআই-ৰ পৰা প্ৰাপ্ত কৰা নিৰ্দেশৰ ভিত্তিত সময়ে সময়ে।
- যেতিয়া স্বাক্ষৰকৰ্তা, চনদ ধাৰক, হিতাধিকাৰী মালিক আদিৰ পৰিবৰ্তন ঘটে।